

Klimaat- en Energieverkenning 2024

Planbureau voor de Leefomgeving

Rijkswaterstaat voor Volkgroenheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Werkgelegenheid en Sport

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

TNO innovation
for life

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Lijst van errata bij het rapport ‘Klimaat- en Energieverkenning 2024’

Publicatienummer: 5490

Datum: 17 januari 2025

Nieuwsbericht

- In de zesde alinea staat een cumulatief emissiebudget voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn. De aanpassing komt door een fout in de berekening van de jaarlijkse emissieplafonds voor de jaren 2026-2029. Het beginpunt van de lineaire extrapolatie onderliggend aan de berekening van het emissieplafond voor deze jaren is aangepast.

Engelstalig nieuwsbericht

- In de zesde alinea staat een cumulatief emissiebudget voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.

Rapportenpagina

- In de vierde alinea staat een cumulatief emissiebudget voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.

Engelstalige rapportenpagina

- In de zesde alinea staat een cumulatief emissiebudget voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.

Engelstalige samenvatting en bevindingen

- Op bladzijde 6 staat een cumulatief emissiebudget voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.
- Op bladzijde 14 staat een cumulatief emissiebudget voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.
- Op bladzijde 13 staat vermeld: ‘The probability, on the basis of adopted and proposed policy, of reaching the energy savings goals for primary and final use in 2030, is very low’. Dit moet zijn: ‘The probability, on the basis of adopted and proposed policy, of reaching the energy savings goals in 2030, **is extremely low for primary use and very low for final use**’.
- Op bladzijde 22, in kerntabel 2, staat een cumulatief emissiebudget voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.

Samenvatting

- Op bladzijde 4 staat een cumulatief emissiebudget voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.

Bevindingen

- Op bladzijde 11 staat een cumulatief emissiebudget voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.
- Op bladzijde 12 staat vermeld: ‘De cumulatieve emissiereductie komt in deze KEV 2024 wat lager uit dan in de KEV 2023’. Dit moet zijn: ‘De cumulatieve **emissies komen** in deze KEV 2024 wat lager uit dan in de KEV 2023’.

- Op bladzijde 13 staat vermeld: ‘De kans om met het vastgesteld en voorgenomen beleid de energiebesparingsdoelen voor primair en finaal verbruik in 2030 te halen is heel erg klein’. Dit moet zijn: ‘De kans om met het vastgesteld en voorgenomen beleid de energiebesparingsdoelen te halen in 2030 is **heel erg klein voor primair verbruik en erg klein voor finaal verbruik**’.
- Op bladzijde 20, in kerntabel 2, staat een cumulatief emissiebudget voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.

Hoofdstuk 1

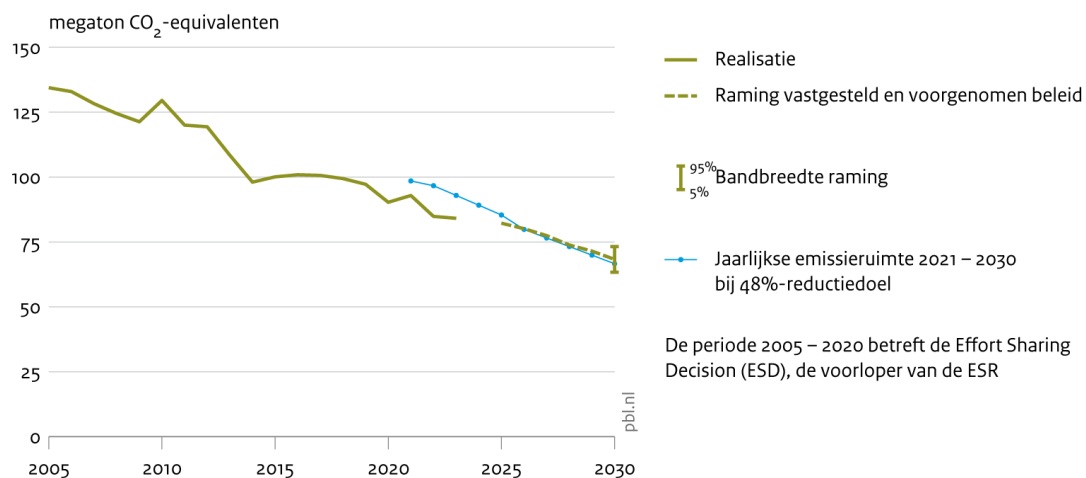
- Op bladzijde 24 staat ‘Voorgenomen beleid’ betreft beleidsinstrumenten van de Rijksoverheid, de Europese Unie en provincies die voor of op 1 mei 2024 ter consultatie zijn voorgelegd en daarmee openbaar waren. Daarnaast moeten deze instrumenten concreet genoeg zijn uitgewerkt. De voornemens moeten alleen nog bindend worden vastgelegd. ‘Geagendeerd beleid’ omvat beleidsplannen, -intenties of -contouren die voor het zomerreces op 5 juli 2024 openbaar waren, officieel waren medegedeeld, maar die op 1 mei nog niet ter consultatie waren voorgelegd. Meestal is het geagendeerde beleid nog beperkt concreet uitgewerkt’. Dit moet zijn: ‘Voorgenomen beleid’ betreft beleidsinstrumenten van de Rijksoverheid, de Europese Unie en provincies **die op 1 mei nog bindend moesten worden vastgelegd, maar wel al concreet waren uitgewerkt en openbaar waren. Bij maatregelen waarbij dat van toepassing is, geldt dat ze ter consultatie moeten zijn voorgelegd. ‘Geagendeerd beleid’ omvat beleidsplannen, -intenties of -contouren die voor het zomerreces op 5 juli 2024 openbaar waren, officieel waren medegedeeld, maar die nog niet of beperkt concreet waren uitgewerkt**’.
- Op bladzijde 29 staat in de tweede alinea de referentie (Schouten et al., voorzien eind 2024). Dit moet zijn: (Schouten et al. **2025, in voorbereiding**).
- Op bladzijde 29 staat in de tweede alinea de referentie (Vethman et al., voorzien eind 2024). Dit moet zijn: (**Volkers et al. 2025, in voorbereiding**).
- Op bladzijde 31, in tabel 1.7, staat een cumulatief emissiebudget voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.
- Op bladzijde 37 staat in de tweede alinea de referentie (Volkers et al. 2024). Dit moet zijn: (Volkers et al. **2025, in voorbereiding**).

Hoofdstuk 2

- Op bladzijde 59 staat een cumulatieve emissieruimte voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.
- Op bladzijde 59 staat het verschil tussen de cumulatieve ESR-emissies op basis van het vastgesteld en voorgenomen beleid en de maximaal toegestane emissieruimte van 30,1 [11,0-49,4] megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **28,8 [9,6 – 48,0]** zijn.
- Vanwege de aanpassingen op bladzijde 59 voor de cumulatieve emissieruimte voor de ESR-sectoren, zijn ook figuren 2.7 en 2.8 op pagina 61 aangepast. De figuren zijn nu als volgt:

Figuur 2.7

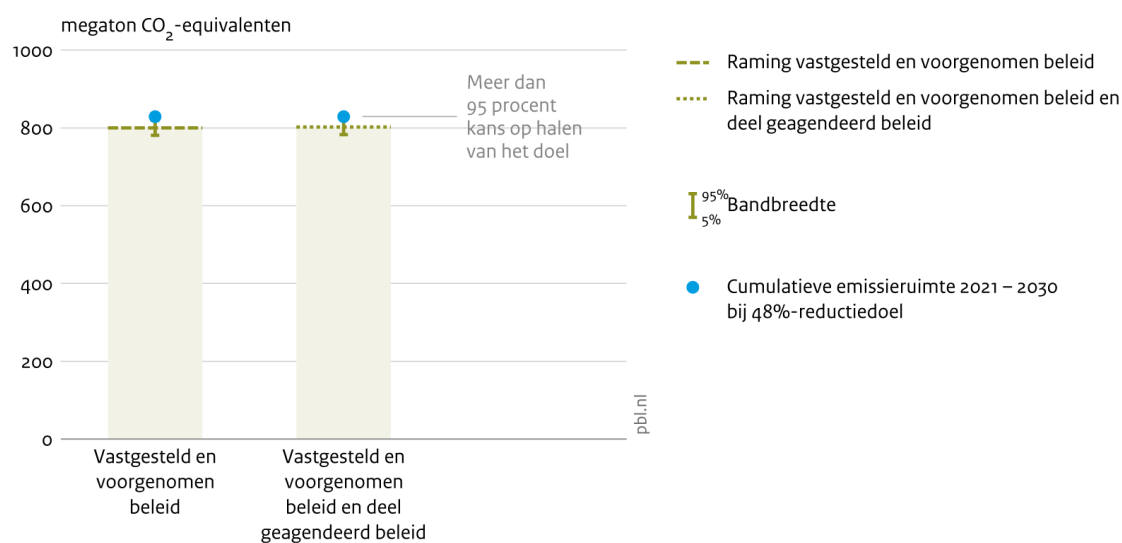
Emissie broeikasgassen door ESR-sectoren

Bron: Emissieregistratie (realisatie); KEV-raming 2024

Figuur 2.8

Cumulatieve ESR-emissies, 2021 – 2030

Bron: Emissieregistratie (realisatie); KEV-raming 2024

Hoofdstuk 3

- Op bladzijde 63 staat in de eerste alinea vermeld: ‘Het finaal energieverbruik zoals gedefinieerd in de EED is het energieverbruik door eindverbruikers in de sectoren industrie, gebouwde omgeving, landbouw en mobiliteit inclusief de internationale luchtvaart. De omgevingswarmte die wordt gebruikt door warmtepompen wordt in de EED niet meegeteld bij het finaal energieverbruik’. Dit moet zijn: ‘Het finaal energieverbruik zoals gedefinieerd in de EED is het energieverbruik door eindverbruikers in de sectoren industrie, gebouwde omgeving, landbouw en mobiliteit inclusief de internationale luchtvaart. **Scheepvaartbunkers en de omgevingswarmte**

die wordt gebruikt door warmtepompen **worden** in de EED niet meegeteld bij het finaal energieverbruik.’

- Op bladzijde 63 staat in de laatste alinea vermeld: ‘Om te borgen dat het doel wordt gehaald, kan de Europese Commissie maatregelen opleggen aan landen die niet op koers liggen’. Dit moet zijn: ‘Om te borgen dat het doel wordt gehaald, kan de Europese Commissie **unie-brede maatregelen opleggen of aan individuele landen die niet op koers liggen maatregelen suggereren**’.
- Op bladzijde 67 staat in de vijfde alinea vermeld: ‘In 2022 was het primair energieverbruik nog 2.356 petajoule. Het finaal energieverbruik is in 2023 dus met 97 petajoule gedaald ten opzichte van 2022’. Dit moet zijn: ‘In 2022 was het primair energieverbruik nog 2.356 petajoule. Het **primair** energieverbruik is in 2023 dus met 97 petajoule gedaald ten opzichte van 2022.’
- Op bladzijde 70 staat in de derde alinea vermeld: ‘Lidstaten mogen niet alleen de energiebesparing meetellen die het effect is van nationaal beleid, maar ook de energiebesparing die gerealiseerd wordt door implementatie van de herziene richtlijn energieprestatie van gebouwen (EPBD) bij renovaties in de bestaande bouw en de noodmaatregelen voor energiebesparing uit het REPowerEU-plan van de Europese Commissie uit 2022’. Dit moet zijn: ‘Lidstaten mogen niet alleen de energiebesparing meetellen die het effect is van nationaal beleid, maar ook de energiebesparing die gerealiseerd wordt door implementatie van de herziene richtlijn energieprestatie van gebouwen (EPBD) bij renovaties in de bestaande bouw, de noodmaatregelen voor energiebesparing uit het REPowerEU-plan van de Europese Commissie uit 2022 **en beleid dat voortvloeit uit artikel 5 en 6 over verduurzaming van gebouwen van publieke instellingen uit de EED**’.
- Op bladzijde 75 staat in de derde alinea vermeld: ‘Daarbij is verondersteld dat circa 45 procent van de varkensmest en 10 procent van de rundveemest vergist wordt in 2030.’ Dat moet zijn: ‘Daarbij is verondersteld dat circa **56** procent van de varkensmest en **11** procent van de rundveemest vergist wordt in 2030.’

Hoofdstuk 4

- Op bladzijde 122 staat in de eerste alinea vermeld: ‘Het kleinere aantal melkkoeien in combinatie met de trendmatige hogere melkproductie per koe vertaalt zich in een daling van de melkproductie met ongeveer 13 procent in dezelfde periode’. Dit moet zijn: ‘Het kleinere aantal melkkoeien in combinatie met de trendmatige hogere melkproductie per koe vertaalt zich in een daling van de melkproductie met ongeveer **12** procent in dezelfde periode’.
- Op bladzijde 122 staat in de eerste alinea vermeld: ‘Dit aandeel stijgt in 2030 tot circa 9 procent bij het melkvee en tot bijna 45 procent in de varkenshouderij’. Dit moet zijn: ‘Dit aandeel stijgt in 2030 tot circa **11** procent bij het melkvee en tot bijna **56** procent in de varkenshouderij’.
- Op bladzijde 131 staat in de vierde alinea vermeld: ‘Deze indicatieve restemissie is niet relatief zoals he/t nationale emissiereductiedoel van 55 procent’. Dit moet zijn: ‘Deze indicatieve restemissie is niet relatief zoals **het** nationale emissiereductiedoel van 55 procent’.

Referenties

- In de referentielijst van hoofdstuk 1 ontbreekt de volgende referentie op bladzijde 141: Schouten (2025, in voorbereiding), *Omgaan met onzekerheden in de KEV*, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.
- In de referentielijst van hoofdstuk 1 staat de volgende referentie: ‘Volkers C., et al., (2024, in voorbereiding), *Herziening klimaatcorrectie voor ruimteverwarming*, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving’. Dit moet zijn: ‘Volkers C., et al., (2025, in voorbereiding), *Herziening klimaatcorrectie voor ruimteverwarming*, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving’.

Bijlage 2

- Op bladzijde 153, in tabel 2, staat een cumulatief emissieplafond voor de ESR-sectoren van 833 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.

Online tabellenbijlage

- In tabel 2 staat een cumulatief emissieplafond voor de ESR-sectoren van 830 megaton CO₂-equivalenten. Dit moet **829** megaton zijn.
- In de tabellen 35a, 35b en 35c staan de volgende cijfers.

	2000	2005	2010	2015	2020	2022*	2023*
Totaal verbruik², temperatuurgecorrigeerd	255	293	327	297	315	332	308

Dit moet zijn:

	2000	2005	2010	2015	2020	2022*	2023*
Totaal verbruik², temperatuurgecorrigeerd	255	293	327	289	277	288	270

- In de tabellen 42a, 42b en 42c staan de volgende cijfers.

	2000	2005	2010	2015	2020	2022*	2023*
Totaal verbruik², temperatuurgecorrigeerd	161	155	153	142	152	112	114

Dit moet zijn:

	2000	2005	2010	2015	2020	2022*	2023*
Totaal verbruik², temperatuurgecorrigeerd	161	155	153	143	153	113	115

Online figuren en data

- Vanwege de aangepaste figuren hierboven is het online ZIP-bestand met de figuren en de bijbehorende gegevens ook aangepast. De nieuwe bestanden hebben de naam (ter vervanging van de kev24_01_nl versie):
 - Fig_2_7_004g_kev24_02_nl.png
 - Fig_2_7_004g_kev24_02_nl.xlsx
 - Fig_2_8_005g_kev24_02_nl.png
 - Fig_2_8_005g_kev24_02_nl.xlsx

Achtergrondrapporten

- In het achtergrondrapport *Effecten van gedragsmaatregelen mobiliteit ten behoeve van de KEV 2024* van MuConsult (oktober 2024) heeft MuConsult de factsheets van een aantal maatregelen aangepast. Dit betreft tekstuele verduidelijkingen van de beschrijving, doorwerking of de effectinschatting van maatregelen. Dit heeft niet geleid tot andere uitkomsten. Zie het colofon van het achtergrondrapport voor details van de aanpassingen.

Datum: juni 2025

Achtergrondrapporten

- In het achtergrondrapport *Toename aandeel hernieuwbare warmte* (oktober 2024) is tabel 4.2 aangepast. Dit betreft een aanpassing in de aandelen hernieuwbare warmte inclusief restwarmte. Dit heeft niet geleid tot andere resultaten in de KEV 2024.